

LUND UNIVERSITY

Domstolarnas vapen i ny profil

Sunnqvist, Martin

Published in:
Tidskrift för Sveriges domareförbund

2006

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Sunnqvist, M. (2006). Domstolarnas vapen i ny profil. *Tidskrift för Sveriges domareförbund*, (2), 13-14.

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Domstolarnas vapen i ny profil

av Martin Sunnqvist, hovrättsfiskal vid Hovrätten över Skåne och Blekinge och doktorand vid Juridiska fakulteten, Lunds universitet

Domstolsverket har inlett ett arbete för att ta fram en ny grafisk profil för domstolarna. Detta är i flera avseenden positivt: begreppet Sveriges Domstolar är tydligare än Domstolsväsendet, och den grafiska profilen i domar och beslut förefaller inte ha justerats nämnvärt sedan skrivmaskinen gjorde sitt intåg i domsagokanslierna.

De olika domstolarna har sedan lång tid haft sina lokala profiler. Erik XIV föreskrev i kallelsen till 1566 års riksdag att härader skulle ha sina egna sigill, och för de före detta danska provinserna infördes motsvarande bestämmelse redan av Kristian II på 1520-talet. Häradsrätterna använde dessa sigillbilder som sina vapen, liksom rådhusrätterna använde stadsvapnen. Också överrätterna hade sina egna symboler, till exempel använde Svea och Göta hovrätter alltiämt samma vapen som på 1600-talet. De högsta domstolarna har givetvis använt riksvapnet, och gör så fortfarande. Kammarrätterna använder lilla riksvapnet överlagt nyckel och svärd.

På detta sätt har varje domstol vårdat sitt bildspråk, ofta med fast förankring i det lokalsamhälle där domstolarna har verkat. Vid tingsrättsreformen på 1970-talet kom sigillerna mestadels ur bruk. Under de senaste femton åren har intresset för domstolsvapen vaknat till liv igen, och genom statsheraldikens försorg har de gamla traditionerna anpassats till våra dagars domstolar. Tydliga vapen har bildats av symbolerna för de områden som har givit tingsrätterna deras namn, i kombination med en balansvåg för dömandet och en kunglig krona för den statliga maktutövningen. På liknande sätt har flera hovrätter och länsrätter som inte haft vapen skapat nya.

Naackdelen med den nya grafiska profilen för Domstolsverket har föreslagits är att denna nygamla heraldiska tradition inte tas tillvara. Istället skall alla domstolar använda det gemensamma vapnet – i blå sköld ett svärd överlagt med en balansvåg, allt av guld – ett vapen som i och för sig är ett exempel på god heraldik. När det gäller informationsmaterial och pennor med mera är det naturligt att det gemensamma vapnet används. Men i domstolarnas lokala information och – framför allt – på deras domar och beslut är det gemensamma vapnet vilseledande.

När en domstol skall läggas ned uppstår ofta starka lokala opinioner mot detta. Domstolarna är väl kända hos allmänheten, och det allmänheten relaterar till är ofta den lokala domstolen snarare än domstolsväsendet i dess helhet. Ett

minskat användande av lokala symboler kan uppfattas som ett tecken på centralisering och byråkratisering av domstolsväsendet, och framför allt är ett utbrett användande av den gemensamma symbolen ägnad att förstärka dessa negativa associationer på ett önskat sätt.

Domstolsverkets argument för att enbart ett gemensamt vapen skall användas är att det inte är "rationellt och inte ens grafiskt möjligt att tillhandahålla speciallösningar för närmare 100 domstolar". Detta sägs i en tid då datatekniken gjort detta mer möjligt än någonsin. På Erik XIV:s tid, då en mängd sigill behövde graveras för hand, kunde argumentet ha haft viss tyngd. Men idag, då elektroniska vapen av samma storlek och samma filformat kan läggas in i ett datasystem, känns argumentet konstruerat.

Domstolsverket har vidare, i sitt erbjudande om den gemensamma grafiska profilen, skrivit några rader om vad statsheraldikern säger om "de nya logotyperna". Där står bland annat att "i och med att det befintliga heraldiska vapnet för domstolsväsendet (svärdet och balansvågen) har används [sic] till den gemensamma logotypen 'Sveriges domstolar' samt de enskilda domstolarnas logotyp så bibehålls vår dignitet som myndigheter i enlighet med de heraldiska reglerna".

Detta är emellertid missvisande. Den svenska statliga heraldiska traditionen är att bara myndigheter som är osjälvständiga i förhållande till varandra har samma vapen eller symbol. Det enda undantaget är lilla riksvapnet, som varje myndighet kan använda, dock ofta med tillägg av ytterligare symboler som gör vapnet unikt för en myndighet eller en organisation av sinsemellan osjälvständiga myndigheter. Skulle Domstolsverkets förslag genomföras, skulle det se ut som om varje domstol är en osjälvständig underavdelning till Domstolsverket, precis som varje länspolismyndighet lyder under Rikspolisstyrelsen. Domarna och besluten från olika instanser kommer att ge intrycket att samma myndighet har beslutat igen i samma ärende. Inte minst märkligt är det att Högsta domstolen och Regeringsrätten – med den konstitutionella ställning de har – förväntas vilja använda något annat än riksvapnet.

Domstolsverket har förstås inte velat få allmänheten att tro att domstolarna har blivit en enda centraliserad, opersonlig byråkrati. Men det är tyvärr det intryck som den grafiska profilen förmedlar. Med en möjlighet för domstolarna att lägga in sina vapen i en i övrigt gemensam profil, kan fler – alla? – domstolar förväntas delta, vilket ökar den rationalisering som sägs vara ett skäl till förslaget. Därför är det lämpligt att den grafiska profilen omarbetas och vidareutvecklas så att den bättre återspeglar den önskade bilden av Sveriges självständiga, moderna och personliga domstolar.